

17.2.2021

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamo
Teollisuusneuvos Tapani Mattila
Johtava asiantuntija Hanna-Maria Urjankangas
Neuvotteleva virkamies Mikko Härkönen

MAAKUNTAJOHTAJAT ALUEKEHITTÄMISKESKUSTELUIDEN HARJOITUSKIERROKSESTA 2020

Valmisteilla olevaan lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta ollaan kirjaamassa alueiden kehittämisen keskustelut, joiden ns. harjoituskierron järjestettiin syksyllä 2020. Tarkoitus on, että valtioneuvosto ja alueita edustavat tahot maakuntien liittojen johdolla keskustelevat säännöllisesti alueiden tavoitteista ja niiden toimeenpanosta.

Yleisnäkemyks harjoittelukierroksen perusteella on, että prosessi itsessään on hyvä ja kannatettava. Alueilla keskusteluihin valmistautuminen tulee jatkossakin tapahtua maakuntien liittojen johdolla ja koordinoituna. Vastavasti työ- ja elinkeinoministeriön koordinoivana ministeriönä tulee pyrkiä siihen, että keskusteluissa esille nousevia ilmiöitä/kehittämisteemoja tarkastellaan hallinnonrajat ylittäen. Keskusteluihin osallistuvilla valtioneuvoston edustajilla tulee olla riittävä toimivalta ratkaista asia tai sitoutua asian eteenpäin viemiseen hallinnonalansa sisällä.

Keskeisenä lähtökohtana on säännöllinen keskeisten virkamiesten, luottamushenkilöiden ja asiantuntijoiden yhteinen keskustelu maakunnan kehittämisen tarpeista. Keskustelujen tulee kuitenkin linkittyä myös talousarviovalmisteluun sekä muihin rahoitusvälineisiin.

Alueellisen tilannekuvan laadinta hyvä pohja

Keskustelujen pohjaksi jokainen maakunta laati laadullisen alueellisen tilannekuvan työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksen pohjalta. Työ- ja elinkeinoministeriö tuotti myös yhtenäisen maakuntakohtaisen tilastollisen aineiston maakuntien käyttöön. Kyseisen tilastoaineiston tuoreuteen ja ajantasaisuuteen tulee jatkossa kiinnittää huomiota myös ennakoitinakölkulmasta. Alueellinen tilannekuva toimi hyvänä pohjana keskusteluille. Määrällinen tilannekuvatyo on mennyt huomattavasti eteenpäin verrattuna edellisellä hallituskaudella maakuntaudistuksen aikana toteutettuun pilotoitinkierrokseen. Jatkokehittelytarvetta on (esim. mahdolliset erilaiset käsitykset alueellisesta tilannekuvasta on syytä kirjata muistiin), mutta suunta on hyvä.

Laadullisen tilannekuvatyon alueelliseen valmisteluun on syytä varata enemmän aikaa. Tiedolla johtamisen näkökulma tulee kytkeä tiiviisti prosessiin mukaan. Kerättyä tietoa tulee hyödyntää määrätietoisesti eri ratkaisuvaihtoehtojen muodostamisessa ja toimien kohdentamisessa. Vaikka tilannekuvatyo antaa hyvän pohjan kes-

kustelulle, keskeistä on kuitenkin keskittyä maakunnittaisiin keskusteluihin. Menneeseen kehitykseen nojautuvan tilastotarkastelun lisäksi on tärkeä arvioida myös tulevia kehityskulkuja ja ennakoitiin tuleen kytkeä osaksi tilannekuvan valmistelua, jolloin muodostuisi vahvemmin eteenpäin katsova maakunnan ”kehityskuva”.

Keskustelujen vaikuttavuuteen on kiinnitettävä jatkossa huomiota

Asialistan ja keskusteluaiheiden tulee olla vahvasti alueen näkökulmasta lähteviä. Asialistan yhteiseen valmisteluun kannattaa panostaa, sillä näin saavutetaan parhaiten yhteisymmärrys siitä, miksi asiat on nostettu yhteiselle agendalle. Keskustelujen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi maakuntien liitoilla tulee olla mahdollisuus voida vaikuttaa keskusteluun osallistuvan ryhmän kokoonpanoon.

Valtioneuvoston aluekehittämispäätös ja sen kytkeytyminen alueellisiin tavoitteisiin ja maakuntaohjelman toteutukseen luo hyvän pohjan keskustelulle. Aluekehityskeskustelut auttavat muodostamaan yhteistä tilannekuvaa maakuntien ja ministeriöiden kesken. Lisäksi valtionhallinnolla on mahdollista muodostaa aito kokonaiskuva aluekehittämisen keskeisistä painopistealueista ja toimenpiteistä kullakin alueella. Aluekehittämiskeskustelut on tärkeä kytkeä myös muihin käynnissä oleviin prosesseihin, kuten maakuntien strategiaohjelmien.

Harjoittelukierroksen jälkeen vielä avoimeksi kysymykseksi jää keskustelujen vaikuttavuus. Asialistoilla tulee olla sellaisia asioita, joihin liittyy tosiasiallisesti ratkaistavia ja eteenpäin vietäviä asioita. Keskustelujen tavoitteena on päästä yhteisymmärrykseen seuraavista toimista. Vastuu sovittujen jatkotoimien seurannasta tulee määrittellä.

Aluekehityskeskustelut on kannatettava prosessi, joten sen kehittämiseen tulee panostaa siten että keskustelut johtavat toimenpiteisiin ja prosessi tuottaa lisäarvoa sekä maakunnille että valtiolle parantuneen vuorovaikutuksen myötä. Tätä kautta parannetaan alueiden omaehtoista ja omiin vahvuuksiin tukeutuvaa kehittämistä ja kehittymistä. Samalla valtioneuvostolle tarjoutuu hyvä kanava perehtyä ja tukea maakuntien yksilöllisiä kehittämiskysymyksiä ja -tarpeita.

Suomen menestys perustuu alueiden menestykseen, mistä syystä valtioneuvostolla tulee olla ajantasainen tieto alueiden haasteista, mutta ennen kaikkea mahdollisuuksista. Tulokselliset aluekehittämiskeskustelut ovat tärkeitä koko kansantalouden kehittämisen kannalta.

Suomen maakuntajohtajien puolesta

Kari Häkämies
Varsinais-Suomen maakuntajohtaja
maakuntajohtajien puheenjohtaja